

La nit del 5 al 6 de febrer la part vella de Lhasa és un rebombori continu de focs d'artifici i petards que s'estavellen al cel i deixen un soroll eixordador i olor de sofre. La policia ha tallat l'avinguda de Pequín, la principal artèria que travessa la capital tibetana d'est a oest, i vigila en llocs clau el llançament de la pirotècnia. Grups de joves amb rostres de les muntanyes treuen el cap pels carrerons perpendiculars i semblen disposats a espantar tot allò que es mogui per les voreres. És el nou any tibetà, que se celebra sempre un dia abans que el xinès.

Els hostals que apleguen indistintament xinesos i turistes occidentals de baix pressupost es troben també al barri vell, però en el cas del Phuntsok Khasang International la festa es prepara per a l'endemà a la nit. De moment, al terrat amb vistes al palau de Potala, on fins el 1959 residia el dalai-lama, llancen unes quantes bengales de prova. Per a un visitant no oriental, no és fàcil d'entendre els ritmes d'una ciutat on cada vegada hi ha més xinesos i menys tibetans. 24 hores més tard, a l'hostal hi ha la revetlla preparada per a entrar al 2008, l'any de la rata. Tan bon punt s'ha post el sol,

Fa temps que les autoritats xineses no deixen entrar periodistes al Tibet. Des de les revoltes del mes de març passat, tampoc no hi poden entrar els turistes. Un mes abans, encara van poder veure com Lhasa celebrava per separat el nou any tibetà i el xinès, sense que res fes pensar que, poc després, la capital reptaria a un veritable torcebraç el règim de Pequín.

Cinc dies al Tibet

present sempre durant l'hivern a 3.700 metres d'altitud, es torna a desfermar una pluja d'estels brillants. Però aquest cop des d'uns altres punts de l'aglomeració. Els focs i els petards vénen de més lluny i n'hi ha més. De l'oest, del nord,

de més a l'est. A l'avinguda de Pequín, aquesta vegada ningú no en llança.

A la terrassa de l'hotel, els xinesos donen plàtans als occidentals en senyal d'amistat i es mengen plats cuinats expressament, però no hi ha carn de iac, el mamífer semblant al bisó que proporciona l'alimentació bàsica als tibetans. Nord-americans d'origen xinès recorden els costums familiars i els comparteixen amb sud-coreans que tenen el mateix llunari. L'endemà, monjos budistes i pelegrins continuaran fent voltes al temple de Jakhang, amb prou feines a cinc minuts a peu, a la zona coneguda per

Barkhor, que és el centre espiritual tibetà. Acompanyats d'un cilindre de ferro, que a la vegada gira sobre si mateix, efectuen compassadament el recorregut, que dura deu minuts. Aquest és l'escenari on el dilluns 10 de març esclataren els enfrontaments entre els monjos i la policia. Les forces de seguretat xineses han fet seu el lloc de llavors ençà.

Ràbia contra els xinesos. Durant la setmana de l'any nou tibetà, el mig miler de monjos que viuen als monestirs de Drepung i Nechung, uns deu quilòmetres a l'oest de Lhasa, es dediquen a les tasques domèstiques i reben amb curiositat els visitants. Aquests havien estat els monestirs més poblats de l'altiplà, amb 10.000 monjos, fins que va començar l'ocupació de la Xina comunista el 1950 i la Revolució Cultural de Mao els anys 60 i 70. Des dels anys 80 s'hi ha tornat a permetre la pràctica religiosa, però no s'hi pot fer cap reivindicació política. "Els xinesos?", es pregunta un jove que veu que el moment és propici. I contesta apuntant amb el dit petit cap amunt com a mostra de ràbia. El seu anglès és bàsic, però en menys de cinc minuts en té prou per a fer conèixer el seu estat ànim. No és l'únic monjo que s'expressa així.

L'octubre del 2007, la Policia Armada del Poble (PAP) es va emportar d'aquí uns quants membres de la comunitat que havien manifestat pacíficament la seva alegria pel fet que el president dels Estats Units, George Bush, rebés el dalai-lama. Per això, uns 400 monjos baixaren cap a Lhasa el 10 de març, per reclamar l'alliberament dels qui encara restaven detinguts i també per recordar la fugida del seu líder espiritual 39 anys abans. L'espiral ja no tingué aturador.

Cinc quilòmetres al nord de la capital, al monestir de Sera, l'activitat també és més tranquil·la en aquestes dates especials. Els familiars vénen a recollir els monjos amb els seus cotxes japonesos o de nova marca autòctona per passar el dia plegats. El 10 de març al vespre, en saber l'acció que havien fet els seus companys de Drepung i que la policia els havia impedit de continuar amb barreres, baixaren cap a la zona de Barkhor amb banderes tibetanes i hi hagué les primeres detencions. Les protestes se succeïren cada dia de la setmana. La

policia va fer servir porres i gasos lacrimògens fins que, divendres, s'hi afegiren civils contraris a qualsevol símbol o establiment xinès de l'ètnia dels han i també dels musulmans, de l'ètnia dels hui. Durant unes quantes hores, les forces xineses abandonaren la capital i hi tornaren després, el 14 de març, amb tropes militars.

Cervesa tibetana. Enmig de l'avinguda de Pequín, els dies de febrer, un bar amb decoració de *chill out* anuncia a la porta música i cultura tibetanes. El xicot que se n'encarrega ven còpies de CD d'artistes exiliats, a l'Índia o a Singapur. L'ambient a dins és distès i s'hi poden mantenir tota mena de converses, limitades només per la barrera de l'idioma. L'edifici, explica, el va construir el pare del dalai-lama. Ara s'hi serveix cervesa del Tibet.

Els xinesos més joves no tenen problemes per passejar-se per aquests carrers. De dia, compren als mercats de la part vella. El budisme és una religió compartida a tot el país, encara que la variant tibetana tingui l'aspecte xamànic que la fa més exòtica. Els venedors ambulants ho aprofiten per vendre mocadors de colors i objectes de record. L'obertura, el primer de juliol del 2006, del tren Pequín-Lhasa ha consumat definitivament l'arribada i la instal·lació de poblacions externes, que creen noves barriades. En algunes avingudes, s'hi ajunten gairebé un centenar de botigues de roba occidental, que donen l'aspecte d'una Andorra on els tibetans són espectadors.

El nou any ha fet tancar moltes d'aquestes botigues, però en un hotel regentat per tibetans els occidentals

VICTOR HERRERA

Silenci informatiu

Els disturbis que hi va haver a Lhasa entre el 10 i el 15 de març i, després, fins el 5 d'abril a la resta del territori històric tibetà —que s'estén a les actuals províncies xineses de Qinghai, Sichuan, Gansu i Yunnan—, ha causat víctimes mortals, però les xifres són totalment contradictòries segons les fonts. El govern xinès només admet 19 morts a Lhasa a mans dels manifestants tibetans i ho redueix a un enfrontament ètnic. En canvi, el govern tibetà exiliat a Dharamsala, al nord-oest de l'Índia, parla d'unes 200 persones mortes per l'acció de la policia i l'exèrcit. El control que exerceix el règim comunista sobre els mitjans de comunicació impedeix de contrastar aquestes informacions i, fonamentalment, es parla de la violència a Lhasa sense admetre que, a la revolta, s'hi van acabar

Un grup de dones militars s'esperen per pujar a una bicicleta-taxi en una avinguda del centre de la capital tibetana.

afegint monjos budistes i camperols de zones que, oficialment, ja no són el Tibet. De fet, l'epicentre del devastador terratrèmol del 13 de maig a la província de Sichuan va ser a la prefectura autònoma tibetana d'Aba, amb el resultat de més de 20.000 morts i el doble de desapareguts.

En el moment d'esclatar el conflicte al març, hi havia a Lhasa mig miler de turistes, que, malgrat el bloqueig, van poder donar testimoni tant dels saqueigs dels tibetans com dels trets de la policia i la intervenció aèria de l'exèrcit. Des d'aquell moment, el Tibet ha tornat a estar tancat al món, com ho va estar durant tres dècades fins a mitjan anys 80. L'única expedició amb periodistes escollits que es va fer a final de març es va acabar amb l'aparició per sorpresa de monjos al temple de Jokhang denunciant la seva situació. El règim va anunciar que, a principi de maig, el turisme hi podria tornar, però la decisió encara no s'ha fet efectiva.

són convidats a menjar i beure a cor què vols, amb el cant de les cambres vestides de forma tradicional i que serveixen sense parar un alcohol semblant al vi. A mitjanit, s'acaba la festa i les mateixes noies s'acomien a l'avinguda de Pequín cridant sense por "Free Tibet!". Què els deu passar, en aquests moments, a aquestes noies i a la resta de personal compromès i qui ens ho pot explicar?

*Vicenç Batalla
Lhasa (Tibet)*